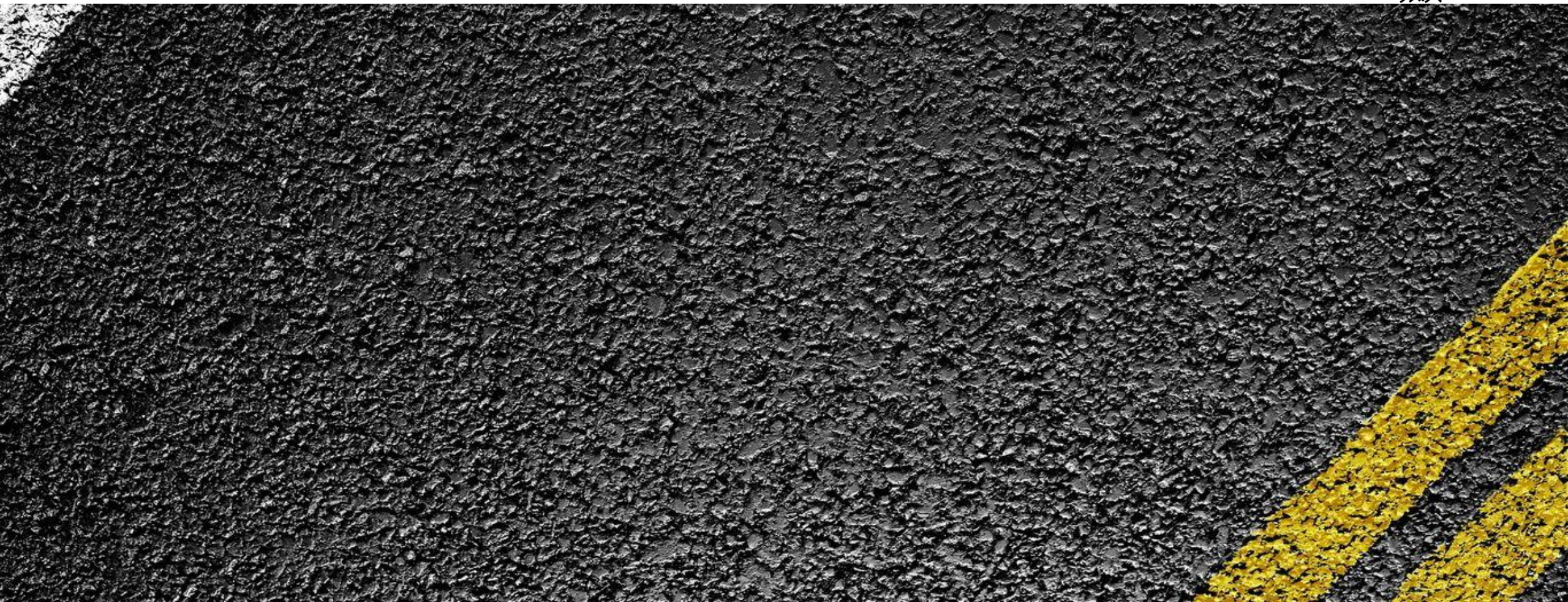

چالش قیمت‌گذاری خوراک در صنعت قیر

مروری بر صنعت قیر ایران؛ بخش اول

شهریور ۱۴۰۰

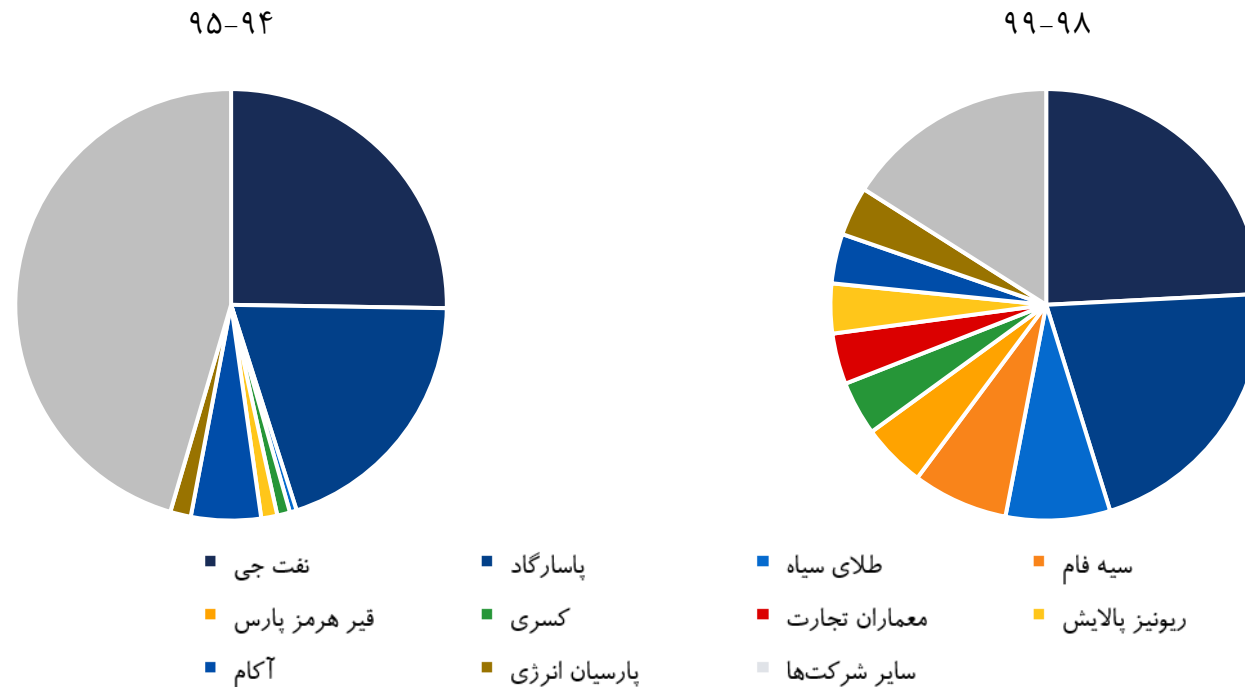
- سهمی معادل ۵٪ از بازار ۳۵ میلیارد دلاری قیر دنیا، متعلق به ایران است. ایران، کره جنوبی، سنگاپور و کانادا بزرگترین صادرکنندگان قیر و چین، آمریکا، هند و فرانسه بزرگترین واردکنندگان قیر دنیا طی سال‌های اخیر بوده‌اند.
- حدود ۵/۵ میلیون تولید سالیانه قیر در ایران، با نسبتی ۸۰ به ۲۰ به ترتیب به «صادرات» و «مصارف داخلی» اختصاص می‌یابد. کاهش سهم مصارف داخلی از تولید قیر طی سال‌های اخیر به طور مستقیم متأثر از کاهش بودجه عمرانی و پروژه‌های راهسازی بوده است.
- مسیر اصلی تأمین قیر پروژه‌های راهسازی داخلی، مکانیزم تهاتر/قیر رایگان بوده که سهمی حدود ۸۰٪ از مصارف داخلی را به خود اختصاص داده است.

توزیع تولید قیر ایران در سال ۱۳۹۸

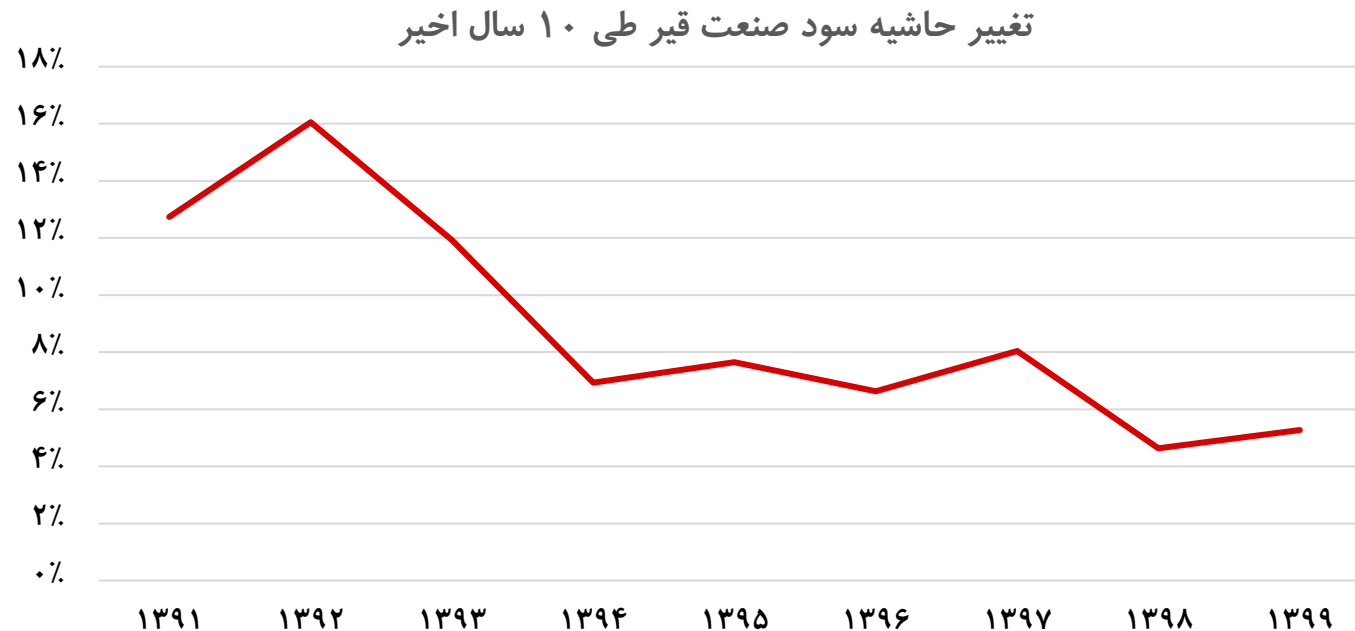

- با صدور مجوزهای بسیار تولید و صادرات قیر در ابتدای دهه ۹۰، ترکیب سهم بازیگران این صنعت طی دو دهه اخیر سه زمانی داشته است:
- پیش از ۱۳۹۲؛ انحصار دو شرکت اصلی نفت جی و پاسارگاد
- ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶؛ ورود بازیگران خرد و سهم میانگین ۴۰-۵۰٪ از بازار صادرات
- ۱۳۹۷ تاکنون؛ حذف نسبی بازیگران خرد و ثبات سهم بازیگران بزرگ و متوسط

سهم شرکت‌ها از معاملات قیر صادراتی

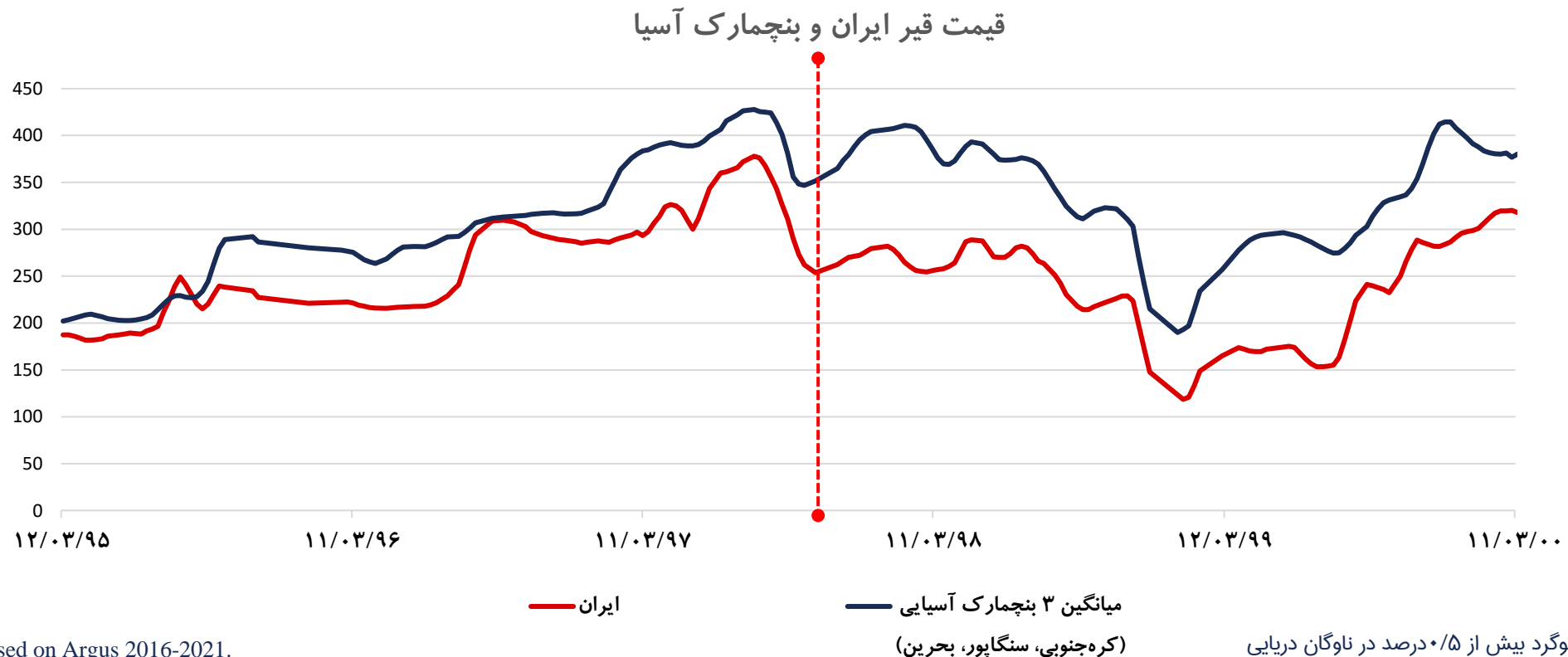

- حاشیه سود قیر* از ۱۳٪ در سال ۹۱ به ۵٪ در سال ۹۹ رسیده است. فارغ از عواملی همچون تغییرات قیمت نفت در این بازه، تغییر مقاصد صادراتی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر این کاهش سود بوده است.
- طی این مدت سهم بازار جنوب آسیا به خصوص هند از حدود ۳۰٪ در سال ۹۱ به حدود ۷۰٪ در سال ۹۹ رسیده است.
- وضعیت انحصار نسبی در بخش تقاضای صادراتی قیر ایران یکی از جدی‌ترین ریسک‌های بلندمدت این صنعت طی سال‌های اخیر بوده و هست.

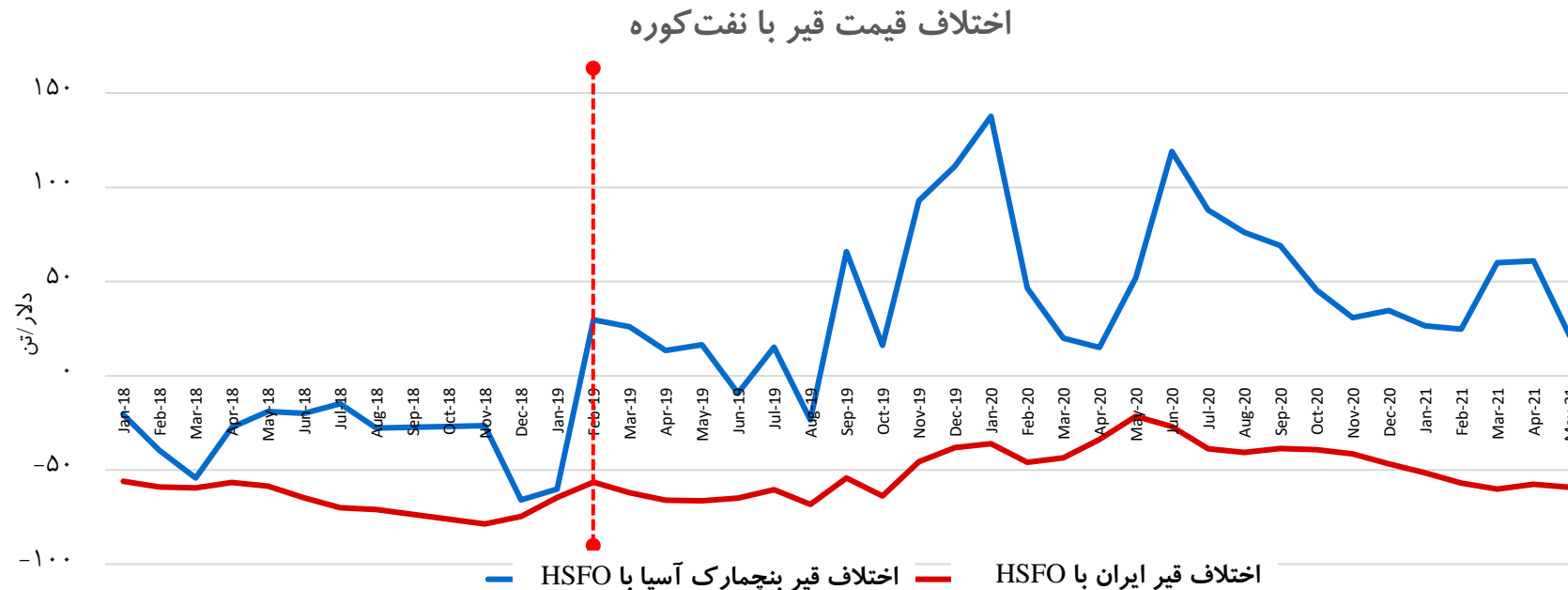
فاصله عمیق ایران با رقبای آسیایی؛ فراتر از اثر تحریم

- تا قبل از سال ۲۰۱۹، اختلاف قیمت قیر ایران با بنچمارک آسیا میانگین ۱۵٪ بوده که متأثر از عواملی همچون تحریم می‌باشد. این میزان اختلاف در فرآورده‌های نفتی دیگر همچون بنزین نیز وجود داشته و دارد.
- یک رویداد ویژه از اواسط سال ۲۰۱۹، اختلاف قیمت قیر ایران با بنچمارک آسیایی را به میانگین ۴۵٪ رسانده که ۳۰٪ فراتر از تخفیف طبیعی تحریم می‌باشد: اعمال مقررات سوخت دریایی IMO-2020*

قیمت گذاری معیوب خوراک و زیان ۱ میلیارد دلاری

- قیمت قیر در پالایشگاه‌های مختلف دنیا بر اساس قیمت نفت کوره (به عنوان محصول نزدیک و جانشین در فرآیند پالایش) و به صورت شناور (پرمیوم/دیسکانت) نسبت به نفت کوره تعیین می‌شود. این قاعده در ایران اما یک تفاوت دارد:
- قیمت قیر بر اساس خوراک (وکیوم باتوم) تعیین شده و قیمت پایه V.B بر اساس فرمول همواره پایین‌تر از قیمت نفت کوره تعیین می‌شود. ($P_{VB} = 0.65 \times P_{HSFO}$)
- با اعمال مقررات IMO-2020 و افت قیمت نفت کوره از اواسط ۲۰۱۹ قیمت قیر بنچمارک آسیا «بالتر» از قیمت نفت کوره قرار گرفته در حالی که قیر ایران همچنان پایین‌تر از نفت کوره معامله شده است!
- عدم بروزرسانی فرمول بر اساس شرایط جدید بازار موجب زیان حدود ۱ میلیارد دلاری در بازه ۲۰۱۹ تاکنون معادل درآمد صادرات قیر ایران شده است.

SolutiEn

Research & Consultancy

About us:

We are a research and consultancy company based in Tehran. Our focus is on the energy industry with an integrative, evidence-based, and outcome-oriented approach to provide solutions for public and private organizations in the sector.

info@solutien.net

t.me/solutien

linkedin.com/company/solutien